

Vem deltar i vems process?

En processreflektion med grund i fyra av Amiralstadsens överbyggande kunskapsallianser.

Alicia Smedberg, doktorand i deltagande design, fakulteten för Kultur och Samhälle (K3),
Malmö Universitet, juni 2019

Författaren till rapporten är ansvarig för innehållet.

Synpunkter på rapporten kan framföras till författaren (alicia.smedberg@mau.se).

Rapporten har gjorts möjlig med stöd av ERUF (Europeiska regionala utvecklingsfonden) och ingår i Malmö Innovationsarena, ett samarbetsprojekt mellan offentlig sektor, näringsliv, ideell sektor och akademi som arbetar för att främja innovationer som kan bidra till en hållbar stadsutveckling i Malmö.

DEL 1: BAKGRUND	4
1.2 AMIRALSSTADEN	4
1.3 KUNSKAPSALLIANSER	5
1.4 METODER	6
1.5 ATT LÄSA DEN HÄR RAPPORTEN	6
DEL 2: KUNSKAPSALLIANSER	8
2.1 KUNSKAPSALLIANS 1	8
2.2 KUNSKAPSALLIANS 2	9
2.3 KUNSKAPSALLIANS 3	9
2.4 KUNSKAPSALLIANS 4	10
DEL 3: KITTET	11
DEL 4: DISKUSSION	12
4.1 LOKALENS VIKT OCH POTENTIAL	12
4.2 VEM DELTAR I VEMS PROCESS – FRÅGAN OM DELTAGANDE	12
4.3 SAMMANFATTNING	14
REFERENSER OCH KÄLLOR:	15

Intresset för medborgardialog har i Sverige vuxit markant de senaste åren. 83 procent av svenska kommuner genomförde dialogprocesser i 2015 (Wiberg, 2016), och begreppet dyker upp i allt fler sorters processer – processer där medborgardialog tidigare har lyst med sin frånvaro. Medborgardialog och dialog med byggherrar och lokala aktörer blir alltmer aktuellt för byggsektorn och stadsplaneringsprocesser (Abrahamsson, 2013). Genom Malmökommissionens slutrapport (2013) uttryckte Malmö Stad en vilja att arbeta för bl.a. socialt hållbara stadsplaneringsprocesser. I slutrapportens sista del lyfts frågan om hur staden ska jobba. Om att stadens miljö påverkar invånare hälsa och att ojämlikheter i samhället ofta sammanfaller med geografiska åtskillnader; om att behovet av att inte bara vara delaktig utan även att få *känna sig delaktig* (Malmö stad, 2013) är en viktig aspekt av att minska segregationen (Abrahamsson, 2013; Stigendal, 2016); om vi ser vikten av pågående lärande och av att inkludera flera sanningsbegrepp (Stigendal, 1999) – hur ska vi då arbeta? Om vi som söker att skapa en stad där samhällsklyftorna minskar istället för att öka, så faller det sig naturligt att nästa fråga blir hur ska förändringarna ske? Vilka av våra professionella vanor och ovanor behöver vi ändra på? Vilka nya skickligheter och kompetenser behöver vi lära oss?

Många av de utmaningar som Malmö möter i 2019 är vi inte ensamma om. Runt om i Sverige (och i världen) så repeterar både de offentliga, privata och de idéburna sektorerna samma ovisshet. Man talar ofta om sex stora trender: Den åldrande befolkningen, globalisering, individualisering, det nya kunskapssamhället, segregation samt konsumtionssamhället (Arnstberg och Bergström, 2010).

”Den sociala hållbarheten sätts på prov i en tid då samhällsutvecklingen präglas av ökad heterogenitet och social polarisering. Människors delaktighet och medskapande för social hållbarhet ställs på sin spets. Frågorna om villkoren för invånarnas politiska delaktighet och om formerna för dialog och medskapande blir aktuella. Det civila samhällets mångfald kräver nya dialogmetoder” (Abrahamsson, 2013., p.6).

Betoningen på medborgardialog ekar även den alltmer utbredda vetenskapsteoretiska övertygelsen om att kunskap bör ses som situerad (Haraway, 1988). Istället för att producera generella sanningar och universella teorems, så vänder sig den situerade vetenskapen istället till sanningsbegrepp som är *pragmatiska, representativa och signifikativa*. (Stigendal, 1999; Alvesson och Sköldberg, 1994). Genom ett sådant tillvägagångssätt skapas lokal, grundad kunskap: exempel som funkar här i Malmö.

Projektet Amiralstaden har utfört ett experimentellt arbete genom medborgardialog, en process i konstant iteration. Här har arbetsgruppen tillsammans med medborgardeltagare testat hur det kan se ut om man sätter Malmö Kommissionens rekommendation om Kunskapsallianser i rörelse. Projektet har tagit begreppet *Kunskapsallians* på största möjliga allvar och har implementerat det inte som en tankebild utan som en arbetsmodell. Genom en kedja av projekt så har Amiralstaden ”byggt bron medans vi går den” – ett ledord inom processen.

I den här rapporten så presenteras en överblick av Amiralstaden process grundat i de första fyra överbyggande kunskapsallianserna. I rapportens första del så redogörs de begrepp och koncept som är centrala för läsningen av rapporten. I rapportens andra del så redogörs, kronologiskt, kunskapsallianserna ett till fyra. Del tre av rapporten fokuserar på ”kittet” i Amiralstaden arbete, det vill säga den praktik som sammanhåller allianserna. I den avslutande delen av rapporten presenteras en kortfattad reflektion samt rekommendationer för fortsatt arbete.

1.2 AMIRALSSTADEN

Med benämningen ”projektet Amiralstaden” syftar den här rapporten på de stadsutvecklingsprocesser som utgår ifrån Station Rosengård i Malmö. Vidare fokuserar rapporten på den följd av projekt med anknytning till Amiralstaden lokal som påbörjades under sommaren 2017, och som fortfarande är pågående. Genom att förankra Amiralstaden arbete i utvecklingen av och kring Station Rosengård så har Amiralstaden sökt att använda den fysiska förändringen som en hävstång för social förändring.

I samband med fysiska förändringar i en stad så är det oundvikligt att sociala processer både avbryts och genereras. Detta både på en organisatorisk nivå - till

exempel inom Malmö Stads egna förvaltningar – och på en civil nivå. Ett ledord inom Amiralstaden, "vem deltar i vems process", syftar på just Amiralstadsens funktion att skapa en brygga mellan civila och offentliga processer. Genom att driva projektet via en iterativ kedja av mindre projekt så har Amiralstaden haft möjlighet att pröva en variation av tillvägagångssätt för medborgardialog i stadsplaneringsprocesser.

1.3 KUNSKAPSALLIANSER

Mikael Stigendal, professor i sociologi vid Malmö Universitet och en av kommissionärerna, har myntat begreppet kunskapsallianser och föreslagit det som ett alternativ till den etablerade Pentahelixmodellen för samverkan. I Pentahelixmodellen samverkar fem sektorer, men, i Stigendals (2016) ord:

"Tanken med Pentahelix bygger [...] implicit på en samhällssyn som jag menar måste ifrågasättas. Det förutsätts att samhället består av sektorer men så anser inte jag att man ska se på det. Då grötar man ihop för mycket. Ta t.ex. näringslivssektorn. Den består av företrädare för vinstdriven tillväxt, behovsdriven tillväxt och engångstillväxt (småföretag). Skillnaderna mellan dessa aktörer är stora och viktiga. De görs dock obegripliga om allt klumpas ihop i en enda stor sektor. Utifrån det jag har hört om Pentahelix under det år som har gått så säger modellen heller ingenting om på vilka grunder vi ska samverka och inte heller hur." (Stigendal, 2016., p.39)

I en sammanfattning av *Kommission för ett socialt hållbart Malmös Slutrapport* (2013) står det att läsa att

"Malmökommissionen menar att hållbar utveckling kräver ett kritiskt förhållningssätt till traditionell hantering av samhällsproblem. Idag vet vi att mål kan nås snabbare och resurser sparas genom ett arbetsätt som kan kallas inter- eller transdisciplinärt. Med denna insikt är det inte längre acceptabelt att agera utifrån perspektiv eller med metoder som i sin uppkomst präglas av stuprörstänkande. Den representativa demokratins hierarkiska samhällsstyrning (government) måste kompletteras med mer av nätverksbaserad och horisontell styrning (governance)" (Malmökommissionen, 2013., p. 28).

Amiralstaden har tagit fasta främst på två av Malmökommissionens rekommendationer: att (1) etablera en social investeringspolitik som kan utjämna skillnaderna i levnadsvillkor och göra samhällssystemen mer jämlika medan den (2) förändrar arbetsätt och metoder genom att skapa kunskapsallianser och demokratiserad styrning (Amiralstadsens reflektionsdokument, 2019).

1.3.1 ÖVERBRYGGANDE KUNSKAPSALLIANSER

Benämningen "överbryggande kunskapsallianser" kan läsas som resultatet av Malmö Kommissionens rekommendationer, som situerade i Amiralstadscontexten. Metoden har växt fram genom flera iterationer av transdisciplinära och sektors-överskridande projekt. Här har man sökt att mötas, inte bara över gränser mellan etablerad och samhällsbaserad kunskap och beslutsfattande maktpositioner. De överskridande kunskapsallianserna har tre huvudsakliga principer. Principerna är tagna från Amiralstadsens mål och värden (Amiralstaden, 2018., p. 17):

1) **Delaktighet och Lärande:** "Alla har rätt – men bara delvis"

Är invånarna involverade i vår process, eller är vi involverade i invånarnas process. [...] Möten ska helst ske öga mot öga, för att tillsammans lära av varandra.

2) **Ifrågasättande:** "Kill your darlings – kliv ur din bekvämlighetszon"

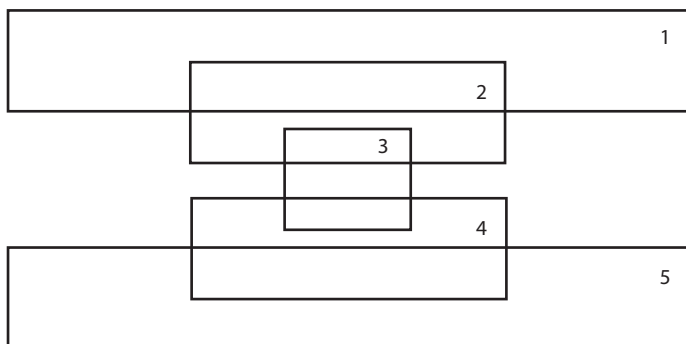
Amiralstaden har som ambition att både reflektera över tidigare kunskap om stadsutveckling och hur dessa kan användas på ett nytt sätt inom geografien. Deltagande aktörer – tjänstepersoner, invånare och fastighetsägare – måste vara beredda att gå in i processen med ett öppet sinne och möta ovana personer och situationer.

3) **Process:** "Bygga bron tillsammans medans vi går den"

Amiralstaden ser sig som en långsiktig process, inte som ett tidsbestämt projekt. I arbetet med komplexa frågeställningar som kräver ett öppet arbetsätt för att gemensamt finna lösningar. Det finns ingen given väg eller sluttid när något ska vara klart.

Den här rapporten kommer att referera till de aktörer som varit inblandade i Amiralstadsens arbete i relation till deras närmaste funktionella skikt. Med funktionella skikt menas den roll som de spelar inom det aktuella arbetet, då det rimligtvis är så att en stadstjänsteperson oftast också är en medborgare, och att de medborgardeltagare som bidrar med samhällsbaserad kunskap kanske också besitter professionell eller akademisk träning. För enkelhetens skull så kommer den här rapporten att dela in aktörer i följande grupper: styrgrupp, processledningsgrupp, arbetsgrupp, medborgardeltagare samt medborgare (Se IMG 1).

Styrgruppen är sammankallad av stadsbyggnadskontoret, men innehåller representanter från nio förvaltningar inom Malmö stad samt representation från tre av Malmös stora fastighetsägare. *Processledningsgruppen* utgår även den från stadsbyggnadskontoret, men i den här konstellationen räknar rapporten även in representanter från Malmö Innovationsarena samt konsulter från ÅF.

IMG1. Amiralstadsens: styrgrupp (1); processledningsgrupp (2); arbetsgrupp (3); medborgardeltagare (4); medborgare (5)

Arbetsgruppens konstellation bär med sig deltagare från processledningsgruppen men här tillkommer även deltagande från akademien, samt ofta medborgardeltagare. Med *medborgardeltagare* menas de medborgare som har gjort ett mer långsiktigt åtagande gentemot Amiralstadsprojektet utöver ett eller ett par isolerade engagemang. I den här rapporten så syftar oftast medborgardeltagare på de drivande aktörerna i kunskapsallianserna. Slutligen så använder rapporten termen medborgare för att tala om både allmänheten i området samt tillfälliga relationer till projektet.

1.4 METODER

Den här rapporten är baserad på en studie, mellan september 2017 och juni 2019, där observationer och deltagande (Whyte, 1991) har brukats. Avsikten har varit att exemplifiera den praktiska tillämpningen av medborgardialog i Amiralstadsens process och projekt. Studien följde främst Amiralstadsens arbetsgrupp och kunskapsallianser i rollen som en *kritisk vän*. Studien är inte statistiskt representativ, och inga generaliserande slutsatser kan dras av studiens resultat. Analysen och slutsatserna presenterade i del 3 och del 4 av den här rapporten vilar på induktiva exempel från observationer, eller från personlig kommunikation med projektets deltagare.

1.4.1 DET GRUNDADE, SITUERADE TILLVÄGAGÅNGSSÄTTET

Att utöva *grundad forskning* (Hartman, 2001; Charmaz, 2014; Glaser and Strauss, 1967) skiljer sig från den positivistiska traditionen genom att forskning bedrivs för att generera teorier eller hypoteser istället för att bevisa dem. Induktivt så börjar processen med datainsamling utifrån en frågeställning, och data leder sedan den fortsatta processen. På så vis så styrs inte forskningen av förutfattade meningar, utan är empiriskt grundad.

Kongruent med den vetenskapsteoretiska teorin som den grundade praktiken kommer från (s.k. *science and technology studies*) så finns teorin om *situerad kunskap* (Haraway, 1988). Med *situerad kunskap* så menas den kunskap som är förankrad på en plats. Begreppet står som kritik mot den dominerande vetenskapliga övertygelsen att en universell "sanning" går att finna.

1.5 ATT LÄSA DEN HÄR RAPPORTEN

"If we want to learn, we have to appropriate knowledge, and this requires work. Marks are supposed to express to what extent we have succeeded in learning, albeit their validity should not be taken for granted. Moreover, learning also occurs outside the educational institutions and we should assume that everybody has knowledge. It is obvious, however, that knowledge differs. The knowledge of a researcher is not the same as the knowledge of a practitioner. Furthermore, this difference cannot be understood on the same quantitative scale. The former is not necessarily better than the latter, but they are simply qualitatively different." (Stigendal and Novy, 2018., p. 208)

Den trycksak du nu läser har sökt att skrivas på ett sådant sätt att den speglar Amiralstadsens ambition om att inkludera marginaliserade röster. Genom att inkludera den kunskap som residerar utanför den etablerade kunskapstriangeln - och den beslutsfattande makt som hör den till - så valideras andra kvalitativa varianter av kunskap. Amiralstaden har arbetat för att lyfta värdet av den kunskap som genereras av att känna en plats. Med förhoppning om att kunna reflektera den ambitionen så inkluderar rapportens andra del anekdoter i sin redogörelse av kunskapsallianserna. Anekdoterna bör läsas som exemplifierande, och inte som en fullständig skildring.

2.1 KUNSKAPSALLIANS 1

När: September – november 2017

Vad: *Hur kan Amiralstaden stödja invånarna i att kommunicera [på ett sätt] som ser till att Malmö Stad aktivt lyssnar?*

I Kunskapsallians 1 (KA1) möttes tre civila aktörer med representanter från akademien, och Amiralstaden arbetsgrupp. Amiralstaden arbetsgrupp kom att agera som frågeställare i projektets första två kunskapsallianser, med frågan extraherad från konsulteras arbetsbeskrivning. Arbetsbeskrivningen i sin tur är grundad i erfarenheter från stadstjänstepersoners tidigare erfarenheter av arbete i geografin, men även påtagligt inspirerat av Malmö Kommissionen (2013).

Under KA1 och Kunskapsallians 2 (KA2 – se nedan) så erbjöds alla civila deltagare i projektet en timanställning, och de tre drivande civila aktörerna i KA1 har alltså fått monetär ersättning för sin tid. De invånare som KA2 sedan kom att involvera under arbetes gång, har inte erbjudits ersättning utan har deltagit *pro bono*. Två av de tre civila aktörerna i KA1 var nyanlända i Sverige, och ingen av dem hade haft anställning i landet tidigare. Vid ett reflektionstillfälle efter KA1:s avslut så reflekterade den ena av dem hur mycket det hade betytt för honom socialt att kunna visa upp en personalbricka från Malmö Stad – även om denna bara var temporär och inte medgav inträde i någon av Malmö Stads lokaler. Han beskrev då att folk i hans omgivning vände sig till honom för att förstå Malmö Stad bättre, men också att de valde att upplysa honom om lokala problem – som han senare framförde till sin kunskapsallians.

Den andra personen inom KA1 som tidigare inte varit anställd i Sverige var en filmskapare med en tydlig yrkesträning och yrkeserfarenhet. Erfarenhet och kvalifikationer till trots så fann han den svenska arbetsmarknaden svår att slå sig in på, och uppskattade därför flexibiliteten hos Amiralstaden anställning. Här kunde han fylla plattformen på ett sätt som passade hans förmågor, vilket inte är möjligt med en snävare arbetsbeskrivning. Med erfarenhet från den svenska arbetsmarknaden, och en anställning från Malmö Stad i bagaget, så gick han vidare till en fast anställning inom sin egen bransch.

De personliga nätverken, och de färdiga egenskaper

som de tre civila aktörerna tog med sig in i KA1 var mycket formativa för processen. De mötte med Amiralstaden arbetsgrupp regelbundet, och i konversation så omformulerades frågeställningen från Malmö Stad till en fråga som kunde aktiveras av gruppen inom projektets tidsram och med den tillgängliga kompetensen. Hellre än att hålla fast vid en stagnerad fråga, så uppmuntrades gruppen av akademien att hålla frågeställningen levande och låta den existera reflexivt till empirin som uppstod genom fältarbete.

Med en filmkamera som ett *inventivt* verktyg (Lury and Wakeford, 2012) bedrev gruppen ett kunskapsskapande arbete i den lokala geografin. Det är viktigt att notera här, att även om det som generades genom arbetet var en samling korta filmer så är den fysiska produkten av arbetet sekundärt. Det primära är istället vad gruppen lärde sig om dialogarbete genom *filmandets process*. Ett intressant exempel är en man som gett sitt medgivande till att bli intervjuad av gruppen om sin erfarenhet av att komma till Malmö som flykting: Medans kameran var igång så gav mannen ett lysande omdöme till staden, och uttryckte sin tacksamhet och glädje över allt han fått. När kameran stängdes av berättade han för filmgruppen om långa köer, komplicerade system, och hans den hopplöshet han upplevde inför en framtid i Malmö. När KA1 gruppen senare möttes med akademien konstaterade de att det fanns många olika barriärer till dialog med Malmös invånare, och i det här fallet var det att folk ibland bara säger vad de tror att Malmö Stad vill höra. På det viset skapas ingen kunskapsgenererande dialog, oavsett om det finns kanaler för "lyssnande" in mot Malmö Stad.

Den här observationen om behovet av tillit mellan medborgare och staden för god kommunikation låg till grund för den frågeställning som senare skulle komma att bli Kunskapsallians 3.

Kunskapsallians 1 avslutades med en reflektionsworkshop, presentation av gruppens arbete och filmer, och en utställning av filmerna i stadshuset lobby. Gruppen lämnade också efter sig ett arv av relationer, och grundad samhällbaserad kunskap.

2.2 KUNSKAPSALLIANS 2

När: September – november 2017

Vad: *Hur kan lokalen som Amiralstaden har i kvarteret Kampen utvecklas till en mötesplats som är inbjudande och bidra till nya spännande möten och samtal?*

Kunskapsallians 2 (KA2) arbetade parallellt till KA1, men med arbete av en annan natur än den första gruppen. Medans KA1 sökte sig utåt i geografien, så sökte KA2 att etablera en "centerpunkt" för Amiralstadsprojektet genom platsskapande aktiviteter (Jahnke et.al., 2019). Deltagandet från Malmö Stad och akademien var det samma som i KA1, men invånardeltagandet var större med en grupp på fem personer. Med dem fanns också ett nystartat initiativ från den idéburna sektorn. Inom Amiralstaden fick duon bakom initiativet för en socialt hållbar inredningsstudio, med speciell fokus på barns trygghet, en första kommission i Sverige och har sedan dess gått vidare till både ytterligare anställningar och projekt, men också till nomineringar och priser. För dem, liksom för filmaren i KA1, så innebar anställningen inom Amiralstaden, med sin öppenhet och flexibilitet, mer än en timlön: Det medgav meritering och en språngbräda in i den svenska arbetsmarknaden.

I grunden för KA2 fanns en önskan om en lokal som kunde hålla sina dörrar öppna, som kunde vara tillgänglig, och flexibel. Tanken var att skapa en mötesplats för medborgare och stadstjänstepersoner. Medans stadstjänstepersonernas kontor "ägdes" av dem, och stads öppna platser inte alltid lämpade sig väl för möten, så kunde Amiralstaden lokal tillhandahålla en plats som var mer neutral än Stadshuset och bättre lämpad till samtal och möten är allmänna platser. Det fanns en ambition om att flytta alla beslutfattande möten om Amiralstaden till Amiralstaden, för att förankra konversationerna om området i verklig empiri.

Sett från ett perspektiv av medborgarinvolveringspedagogik så resonerades det om vikten av ett ömsesidigt engagemang, och vikten av Amiralstaden åtagande att "finns där även imorgon". Tanken var att medborgare skulle vara välkomna att diskutera tankar, både högt och lågt, och att relationer skulle byggas långsiktigt.

KA2 valde därför att bjuda in medborgare till att tillsammans inreda lokalen. Genom en serie av workshops knöt de kontakter med närområdet, bedrev medborgardialog, och lärde sig mycket om de kunskaper och kulturer som fanns att tillgå i området. Bland annat så bjöd de in en grupp kvinnor som kunde visa på traditionella tekniker för att knyta mattor,

och öppnade upp för ett kunskapsutbyte mellan dem, Kunskapsalliansen, och en grupp intresserade medborgare. När Amiralstaden arbetsgrupp fick höra att det fanns en möjlighet att Kung Carl XVI Gustaf skulle komma på besök, så bjöd man in sjuåringar på Rosengårdsskolan att designa en stol för kungen. Eftersom gruppen visste att barnen nog inte skulle få möjlighet att träffa kungen så aktade de sig för att lova barnen något, men under kungens besök så såg man till att ta kort på Kungen i Kungens Stol. Korten visade gruppen senare för barnen, som i sin tur blev mycket besvikna när de insåg att "kungen" inte syftade på Zlatan Ibrahimovic.

Metoden i KA1 och KA2 var ett praktikbaserat kunskapande med speciell fokus på byggandet av långvariga relationer. Eftersom båda allianserna var Amiralstaden första, och något av Amiralstaden pilotprojekt, så var det extra viktigt arbetsgruppen att vara närvarande i arbetet. Formen för hur en överbyggande kunskapsallians kunde se ut testades under den här perioden iterativt. Det krävdes ett aktivt arbete från arbetsgruppen för att överkomma språkbarriärer, stötta i reflektionsarbete, och att alltid vara redo att bjuda på kaffe. Amiralstaden lärandeluncher etablerades här som ett sätt att kultivera lärande mellan arbetsgruppen och medborgardeltagarna, mellan kunskapsallianserna och Malmö stad och mellan medborgare och Amiralstadsprojektet.

Kunskapsallians 2 avslutades med en reflektionsworkshop som dokumenterades tillsammans med kunskapsallians 1, och med en inflyttningsfest för lokalen tillsammans med alla som deltagit i allianser på ett eller annat sätt. Allianser levererade en inredd och funktionsanpassad lokal, samt grundad samhällsbaserad kunskap.

2.3 KUNSKAPSALLIANS 3

När: Januari – juni 2018

Vad: *Hur kan Malmö stad bli bättre på aktivt lyssnande?*

Frågan som låg till grund för kunskapsallians 3 (KA3) var ett arv från KA1. Där hade man lärt sig att *lyssnandet* i medborgardialogerna var minst lika svårt som att öppna dialoger. Den specifika konstellationen i KA3 stod mellan en återkommande deltagare från KA1 och KA2, samt en tjänstedesignern och en kandidatstuderande. Som representant från Malmö Stad stod kommunikatör Oscar Larsson, i funktionen av en frågeställare.

När gruppen möttes för första gången i februari 2018 så hade varje individ tolkat avstampfrågan utifrån sitt egna ramverk. Som konsekvens så kunde tre projekt tydligt observeras. Det fanns en uppenbar entusiasm bland de tre att jobba tillsammans, och en tydlig glädje i att delta i projektet. Då jag mötte gruppen första gången hade de jobbat tillsammans i knappa fjorton dagar, men hade redan sprungit ut i geografien, designat engagemangsmaterial och träffat medborgare. Min rekommendation till gruppen blev då att backa i sitt arbete, och reflektera över vilken fråga de ville jobba på. I jämförelse med de tidigare två kunskapsallianserna så vart detta en skarp intervention då det guidade gruppens riktning.

Gruppen mötte med flera civila aktörer i den första fasen av sitt projekt. Många av dessa rekryterades in i projektet direkt eller indirekt via medborgardeltagarnas personliga nätverk, andra var "gamla vänner" från tidigare kunskapsallianser. Gruppen gjorde hembesök och etablerade en god relation med lokala aktörer.

I fas två av projektet så sökte gruppen att stödja likande konversationer mellan medborgare och stadstjänstepersoner, och föreslog därför ett "buddy"-program som skulle drivas genom en serie av workshops. Där skapade man uppgifter som par av stadstjänstepersoner och medborgare fick i uppgift att göra på egen hand. Paret fick själva välja en tid och en plats att mötas, och med materialet som producerats så möttes senare alla par och diskuterade upplevelsen. I förberedelserna så kunde kunskapsalliansen tydligt se att det fanns en oro från stadstjänstepersonernas sida, bland annat över att bli ihop parad med en invånare man inte hade något gemensamt med. Det fanns också en oro över att behöva ta ansvar för en konversation som låg utanför ramen för tjänstepersonens professionella uppdrag. I reflektionerna från stadstjänstepersonerna som kunskapsalliansen fick ta del av efter "buddy" experimentet så syntes desto mindre av samma oro, och många uttryckte istället att set hade varit lätt att hitta saker att prata om – dock återkom klagomålet om att medborgardeltagarna inte höll sig till uppgiften och hade en tendens att driva in samtalet på ämnen som inte var helt relevanta för tjänstepersonens arbetsuppgift.

KA3 avslutades med en gemensam reflektionsworkshop där Amiralstadsprojektet för första gången mötte kritik från medborgardeltagare. Man efterfrågade handling och ifrågasatte varför det behövde ta så lång tid för Malmö Stad att ta sig från medborgarinput till handling. En kunskapsallians – kunskapsallians 8 – startades under vintern 2018-2019 som menade att

utgå ifrån kritiken som Amiralstaden fick under KA3, med medborgardeltagaren i fråga som frågeställare. Dock valde medborgardeltagaren att utebli, och KA8 omdirigerades in i två parallellt pågående projekt.

Kunskapsallians 3 sammanställdes genom en avslutningsfest med alliansens alla inblandade, där KA3 också mötte de studenter från en kurs i Co-Design på Malmö. Universitet som man hoppades skulle ta emot frågorna som alliansens arbete genererat. En kandidatuppsats skrevs också om projektet (Bader, 2018), och en mastersuppsats (Leander, 2018).

2.4 KUNSKAPSALLIANS 4

När: Januari 2018 - pågående

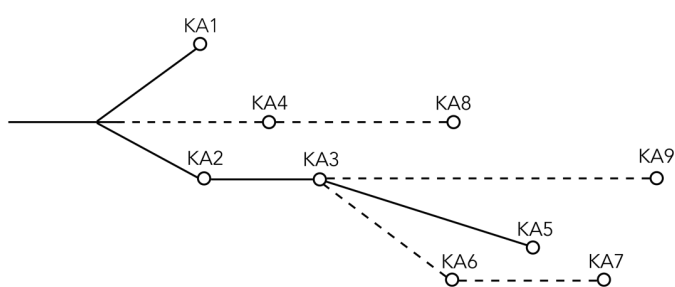
Vad: *Aktiv reflektion och inbyggt lärande*

Kunskapsallians 4 (KA4) ställer sig apart från de övriga kunskapsallianserna, då den inte kan räknas som en överbyggande kunskapsallians. Istället är det främst ett möte mellan akademien och Amiralstads arbetsgrupp. KA4 ses lättast som ett *ad hoc* till övriga processer. Alliansen syftade till att skapa ett reflektionsrum i arbetsgruppens vardag, där verksamheten kring kunskapsallianserna kunde ges samma uppmärksamhet och utrymme som alliansernas arbete i fält.

Ett exempel på KA4s aktiviteter är från när arbetsgruppen under våren 2018 började ifrågasätta vart grundidéerna till Amiralstaden kom ifrån. Då gjorde KA4 en grävande insats och kartlade den information som gjorts tillgänglig för arbetsgruppen, samt uppsökte och intervjuade stadstjänstepersoner med "levande minne" av tidigare projekt i Amiralstads historia.

En röd tråd löper längs med alla Amiralstadsens kunskapsallianser, och den har personifierats av Amiralstadsens arbetsgrupp samt av de medborgardeltagare som följt projektet under en eller flera kunskapsallianser. Var för sig ger kunskapsallianserna en inblick i en situerad frågeställning, vetenskapligt begränsad men grundad (c.f. Glaser and Strauss, 1967) och utan tvekan krossdisciplinär. I del två av den här rapporten så finns representerade de kunskapsallianser som mest tydligt fullföljde en projektmodell, d.v.s. de som hade en början och ett slut i traditionell mening. Det är dock viktigt att notera att även de kunskapsallianser som inte följer en konventionell kurs lämnade spår i arbetet (se IMG1 nedan). Däribland finner vi kunskapsallianser som inte blev av, med idéer som inte blev verklighet; de kunskapsallianser som försvann in i andra projekt; de kunskapsallianser som började med en specifik frågeställning men som under vägens gång utvecklades till något annat. Sist men inte minst så finns det exempel på gånger då vi helt enkelt hade fel. Amiralstadsens arbetsgrupp är den levande funktion som minns den kunskap som generas tidigare i projektet, som minns vem vi har pratat med om vad. De minns vad som inte fungerade och undviker på så vis att begå samma misstag onödigt många gånger. De utvecklar, genom praktik, en känslighet för området, dess invånare och frågor. De är också de ansikten som medborgardeltagarna minns.

IMG 2: Kronologi över kunskapsallianser, mellan september 2017 och juni 2019 (Smedberg, 2019)

Amiralstaden skulle kunna ses som en övning i översättning. En tolkningsfunktion mellan det organisatoriska tänkandet och det praktikbundna. Angående problematiken om att stå emellan två sorters logik så finns det många exempel att hämta från

projekt. Ett tydligt sådant kan hittas i projektets första då projektledaren kämpade för att inhandla basvaror till lokalen: "Jag har budget att anställa konsulter, men ingen budget att köpa toapapper!" utbrast hon under ett arbetsmöte. Med tre stora finansörer så fanns det inte en brist på pengar, men det fanns en brist på pengar dedikerade till den typen av utgifter som arbete ute i geografin innebar.

Under KA1 och KA2 så fick arbetsgruppen agera översättare gentemot medborgardeltagarna då arbetet med Malmö Stad väckte mycket nyfikenhet. Frågor om arbetssätt och organisation var vanliga, och oftast mycket viktigt för grupperna att förstå då de såg sitt arbete som en pågående konversation med Malmö Stad. Dessutom blev medborgardeltagarna själva representanter för Malmö Stad när de klev ut i geografin, vilket har lett till att alla kunskapsallianser listade i den här rapporten har efterfrågat sammanfattande material om Malmö Stad. Ofta har de sökt en kort text eller en broschyr att ge till dem de talar med om staden som organisation, då de igen och igen har intygat att kunskapen om Malmö Stad är mycket låg bland gemene man. Amiralstaden har upprepade gånger blivit misstagna för hyresrättsföreningar, akademien, eller hyresvärdar. Amiralstadsens arbetsgrupp spenderade därför tålmodigt många timmar med både medborgardeltagare och processens andra intressenter i konversation om Malmö stad. För att överhuvudtaget kunna börja arbete transdisciplinärt och sektors-överbyggande så har många resurser – i form av tid, uppmärksamhet, lyhördhet och empati – krävts från arbetsgruppen och medborgardeltagarna. Mycket av detta arbete är osynligt arbete, och endast ett steg på vägen mot någon av de konventionellt mätbara värden som oftast avgör hur vi bedömer resultatet av ett projekt.

På samma sätt menar jag att de frågeställningar som inte blev allianser och de allianser som inte blev avslutade också bidrog till Amiralstadsens lärande, men att "kittet" i projektet – det arbete som band ihop allianserna – var den funktion som möjliggjorde att lärandet togs tillvara på. Här ligger skillnaden på ett projekt och en process.

DEL 4: DISKUSSION

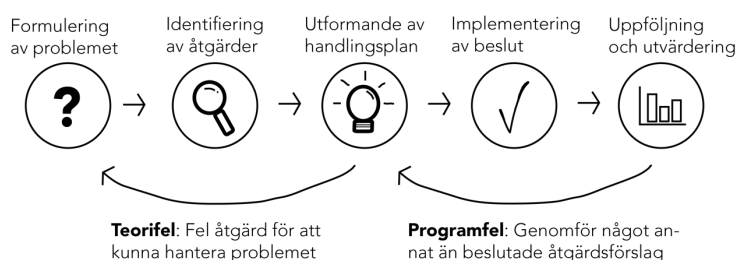
4.1 LOKALENS VIKT OCH POTENTIAL

Amiralsstadens lokal har legat undangömd på en bakgata vid ett industriområde. På gatan utanför finns inget nämnvärt fotfall, och det har inte varit en lokal som man hittar till utan att leta efter den. Många som har sökt den har inte heller hittat den. Trots det har lokalen producerat många värden för projektet. Den har varit en närvaro i området, en ansvarighet (accountability) som en tillfällig lokal inte hade kunnat erbjuda. Då medborgardeltagare har haft synpunkter eller kommentarer vet de vart och till vem de vänder sig. Här är det extra viktigt att minnas att det som vi söker genom medborgardialog ju inte är absolut konsensus utan en demokratisk process. Och en demokratisk process vilar på att olika röster med olika åsikter kan bli hörda (Björgvinsson et al., 2012; Mouffe, 2000). Endast genom tillgänglighet så har vi skapat en förutsättning för ett permanent dialogforum (Jahnke et al., 2018).

Vidare medger lokalen en möjlighet att flytta de dialoger som inom Malmö Stad sker om Amiralsstadsområdet till Amiralsstadsområdet. Att områden som Rosengård ofta pratas om men inte med är väldokumenterat (Hallin et al., 2010), och medger en yttlig grund till beslutsfattande. I Stigendals (2006) ord:

"Knowledge consists of contexts and thereby differs from information. Information can be compared to the stars in the sky. They shine, but we don't know why or in which context. Knowledge can be compared to a solar system where the planets are related to each other in a specific context. [...] It becomes knowledge when the information is put into context." (Stigendal, 2006., p. 25).

Att flytta dialoger om ett område ut till geografien är oundgängligt för den medskapande, demokratiska processens första tre steg enligt Abrahamssons (2013) modell:

IMG 3: Medskapandets olika faser – baserat på Abrahamsson (2013)

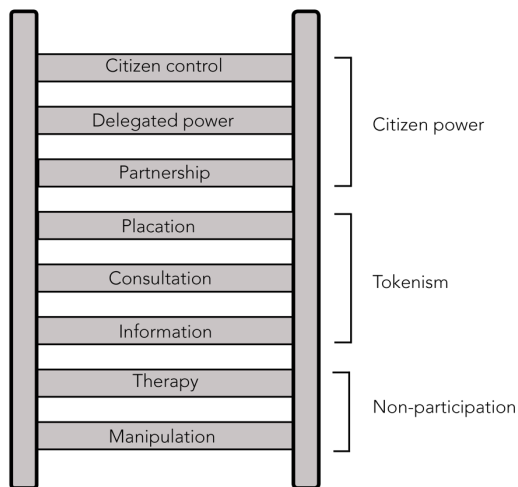
Naturligtvis är medskapandes *alla* faser viktiga men det är i det tidigare formulerande och identifierande stadiet där öppenhet och viljan att tänka utanför *the usual suspects* är som viktigast. Det är viktigt att komma ihåg att de metoder vi använder genererar resultat och teorier (Se, till exempel, Law, 2004). Alltså kan inte en demokratisk process börja halvvägs in i projektet.

Slutligen har lokalen förmågan att skapa en mer neural plats. Att bjuda in deltagare till till exempel Stadshuset eller universitetet följer en rad implicita regler och system. Som tjänsteperson ingår många av dessa i vardagen så till den grad att de är näst inpå osynliga, men för en besökare är det ofta påtagliga. Amiralsstadens lokal fungerade under KA1, KA2 och KA3 som en hybrid, och ägdes inte av deltagare från varken den etablerade kunskapssektor eller den samhällsbaserade kunskapssektorn.

4.2 VEM DELTAR I VEMS PROCESS – FRÅGAN OM DELTAGANDE

Det finns teorier om deltagande som en steg (Arnstein, 1969) och senare varianter av modellen i form av en steg (SKL, 2011). Arnstein presenterade sin steg över medborgarinvolvering eftersom hon menade att "framför allt utsatta grupper i samhället borde ges mycket mer inflytande över hur staden planeras, byggs och förvaltas" (Castell, 2013., p.36). Trappan delade hon upp i tre segment: icke-deltagande, symboliskt deltagande och medborgarmakt (Arnstein, 1969) (se IMG4). Arnstein var mycket kritisk till de första två segmenten, men såg dem ändå som steg "i rätt riktning". I SKLs (2011) omtolkning av stegen hittar vi som sagt istället en trappa. Trappan innehåller stegen information, konsultation, dialog, inflytande, och medbeslutande. Pål Castell (2013) har jämfört de två modellerna och funnit att:

"Arnsteins två nedre stegpinnar har tagits bort, vilket är naturligt då de betecknar former hon inte räknar som deltagande. Men även det översta steget saknar motsvarighet i trappan, vilket jag återkommer till i slutet av texten. Man kanske kan tro att de resterande fem stegpinnarna i Arnsteins steg motsvarar de fem nivåerna i trappan, men så enkelt är det inte. De två första trappstegen – information och konsultation – stämmer väl överens med motsvarande stegpinnar. Men därefter skiljer sig nivåerna både till benämning och innehåll." (Castell, 2013., pp. 37-38).

IMG 4: Deltagandestegen - baserat på Arnstein, 1969

Enligt Castell så är mittentrappsteget dialog en variant av Arnsteins konsultation:

"Medborgare ska ges möjlighet att säga sin mening och lyssna på andra, deras synpunkter ska beaktas i beslutsprocessen, men de saknar direktinflytande över själva besluten. Den skillnad mot konsultation som SKL lyfter fram är att dialogen förutsätter att formerna är öppnare. [...]"

Det fjärde trappsteget har getts olika namn i olika återgivning av modellen:

inflytande, delaktighet eller samarbete. Enligt SKL handlar det om att låta medborgare delta under en längre tid och följa en planeringsprocess från idé till färdigt förslag. Eftersom det fortfarande inte innebär något formellt inflytande över besluten är det svårt att jämföra med Arnsteins mer maktinriktade stegmodell. Det beror ju i slutändan helt på inställningen hos beslutsfattarna huruvida medborgarnas önskemål tas tillvara när det kommer till beslut, även om det rimligtvis borde ge goda förutsättningar till inflytande för den som deltar att få chans att formulera förslag" (ibid.).

SKLs översta trappsteg innebär att medborgare får mandat (eller får ingå i styrelser eller råd med mandat) att fatta beslut.

"Detta motsvarar närmast Arnsteins sjätte steg partnerskap. Men Arnstein lyfter också fram exempel på när den typ av system som SKL kallar medbeslutande används för att lugna en opinion genom att ge medborgare väldigt begränsade möjligheter till inflytande. Dessa exempel klassar hon då som pacifiering, alltså en form av symboliskt deltagande."(ibid.)

Den typen av delaktighet som Malmökommissionen rekommenderar för att minska segregation kommer vi alltså inte nå genom involvering. Den når vi endast genom medskapande och delaktighet. Och för att åter referera till Abrahamssons steg till medskapande (se IMG 2), så är det viktigt att vi involverar tidigare i projektet. Det är också viktigt att vi involverar öppnare, med metoder som tillåter oss att ändra och tillämpa processen utefter nu kunskap (Binder et. al, 2015). Inventiva metoder och verktyg är inte nödvändigtvis nya verktyg, utan är inventiva därför att de är responsiva för en situation, och inte förbestämda (Lury and Wakeford, 2012). Att gå ut i fält med förbestämda metoder innebär oftast att vi söker ett förbestämt svar, och om svaret är förbestämt är inte produkten demokratisk. Det responsiva hindrar oss också från att förbestämma vilken typ av deltagare vi letar efter. Sociologen Mike Michales (2012) har visat på att sättet vi bjuder in till ett deltagande kan skapa kategorierna "rätt" och "fel" typ av deltagande vilket igen pekar mot involvering snarare än samverkan.

En sista viktig insikt som Arnsteins trappa kan ge oss om Amiralstaden är att det är viktigt med ett kontinuerligt engagemang. Det är genom det pågående arbetet som vi flyttar oss uppåt förbi det symboliska deltagandet, information blir konsultation osv. Många av Malmös lokala forskare har lyft ett varnande finger mot den rådande projektismen (se, till exempel, Ståle, 2018, 2017; McGlinn, 2018; Fred, 2018). Ståle beskriver projektismen som följer: "Några karakteristiska kännetecken på projekten är att uppdraget är temporärt med en start och ett slut, att det tillförs resurser av något slag, att det ska göra något som inte är gjort innan och att det ska leda till ett slutresultat. Under *New Public Management* kan vi också tillägga att detta slutresultat ska vara mätbart." (Ståle, 2018) Fred (2018) har varit noga med att peka ut att projektismen måste förstås som något mer än bara den ökade användningen av projekt, och måste också inkludera projekt-relaterade värden, språk och praktik inbäddad i organisatorisk och institutionell miljö (Fred, 2018., p.3). Projektismen kan ses som negativ för

Amiralsstaden på framför allt tre aspekter: den gynnar inte deltagande, den gynnar inte lärande, och den gynnar inte en demokratisk stadsutveckling. Ståle (2018;2017) menar att eftersom projektismen är rotade i samma politiska ekonomi som ligger till grund för de frågor om, till exempel, segregation som projekt söker att lösa. Eftersom projektets värde måste gå att mätas så krävs den konventionella strukturen ovan beskriven med en början, mitten, slut. Sett i relation till de processer som projektet möter med, stadens alla processer, så blir projektet en avbruten cykel. Lärande hämmas också av det temporära uppdraget. I utvärderingar och uppsamlingar är det lätt att det "levande minnet" försvinner, och viktig information med det. När det gäller deltagande så ser vi att medskapande och lärandedialoger ligger högt upp på Arnsteins stege, det är inte ett utbyte som vi kan nå till på en eftermiddag utan kräver ett kontinuerligt arbete. I den här rapporten har "kittet" inom Amiralsstadsprojektet lyfts som en positiv aspekt. Det är den sammanbindande faktorn som möjliggör ömsesidigt lärande, reflekterande praktik samt ett kontinuerligt arbete bortom projektet.

4.3 SAMMANFATTNING

I den här rapporten så har en grundläggande redogörelse av Amiralsstadens överbyggande kunskapsallianser gjorts utifrån perspektivet av en kritisk vän inom arbetsgruppen och kunskapsallianserna. Kunskapsallianserna 1, 2, 3 och 4 valdes ut för rapporten för att de mest tydligt följer en projektstruktur med en början och ett slut. Rapporten har dock också valt att uppmärksamma det förberedande, underhållande och reparerande arbete som har bedrivits runt de olika allianserna och hänvisar till detta som Amiralsstadens stora styrka. För att möta de mål som Amiralsstaden – via rekommendation från Malmökommissionen - har strävat emot (d.v.s. "att etablera en social investeringspolitik som kan utjämna skillnaderna i levnadsvillkor och göra samhällssystemen mer jämlika medan den förändrar arbetssätt och metoder genom att skapa kunskapsallianser och demokratiserad styrning") så krävs tillvägagångssätt som inte kompromissar medborgardeltagandet. Amiralsstaden har visat på vikten av att vara "på plats", av att arbeta i en öppen och experimentell process och att vara ödmjuk inför de människor och idéer man möter på vägen.

- Abrahamsson, H. (2013). *Vår tids stora samhällsordning*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting
- Alvesson, M. och Sköldberg, K. (1994) *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur: Lund.
- Amiralsstaden (2018) *Mål och Värden*. Malmö stad.
- Amiralsstaden (2019) *Reflektionsdokument för kunskapsallians 6*. Malmö stad och Malmö Universitet.
- Arnstein, S. (1969). *A Ladder Of Citizen Participation*. Journal of the American Institute of Planners, 35(4),216–224
- Arnstberg, K-O, Bergström, I. (2010) *Bostaden I staden: Europa planerar för stadsboende och stadsliv*. Formas: Stockholm.
- Bader, M. (2018). *Co-design package for civil servants' public communication strategies*. Undergraduate dissertation. Malmö University.
- Binder, T., Brandt, E., Ehn, P. and Halse, J. (2015). *Democratic design experiments: between parliament and laboratory*. CoDesign, 11(3-4), pp.152-165.
- Björgvinsson, E., Ehn, P. and Hillgren, P. (2012). *Agonistic participatory design: working with marginalised social movements*. CoDesign, 8(2-3), pp.127-144.
- Castell, P. (2013). *Stegen och trappan: Olika syn på deltagande*. I S. Danielsson, & M. Berg (Red.), *Framtiden är redan här: Hur invånare kan bli medskapare i stadens utveckling*. Göteborg: Chalmers Tekniska Högskola.
- Charmaz, K. (2014). *Constructing grounded theory*. London: Sage Publications.
- Fred, M. (2018) *Projectification: The Trojan horde of local government*. PhD Dissertation. Lund University and Malmö University.
- Glaser, B. and Strauss, A. (1967). *The discovery of grounded theory*. Chicago: Aldine Pub.
- Hallin, P. O., Jashari, A., Listerborn, C., Popoola, M., (2010) *Det är inte stenarna som gör ont: Röster från Herrgården, Rosengård – om konflikter och erkännande*. Malmö University Publications in Urban Studies (MAPIUS) 5: Malmö
- Haraway, D. (1988). *Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective*. Feminist Studies, 14(3), p.575.
- Hartman, J. (2001). *Grundad teori*. Lund: Studentlitteratur.
- Holgerson, S. (2018) *Stoppa projektism! En essä om klass, stad och Politik*. I Medium (16 September 2018.) <Tillgängligt online: <https://medium.com/follow-the-money-malmö/stoppa-projektism-en-essä-om-klass-stad-och-politik-ståle-holgerson-982c8426e5c3>>
- Holgerson, S. (2017) *Staden och kapitalet: Malmö i krisernas tid*. Daidalos AB: Göteborg
- Jahnke, M., Andersson, L., Molnar, S., & Blomqvist, K. (2018). *Ledningssystem för bättre medborgardialog: En studie av ledning och organisering av dialogarbete i samhällsbyggnadssektorn* (CMB Kortrapport, 2018: 05).
- Law, J. (2004). *After method*. 1st ed. London: Routledge.
- Leander, F. (2018) *From visions of sharing power to building a culture of learning. Citizen participation in communication processes for development in Malmö, Sweden*. Masters dissertation. Malmö University.
- Lury, C. and Wakeford, N. (2012). *Inventive methods: The happening of the social*. London: Routledge.
- Malmö Stad (2013) *Malmöns väg mot en hållbar framtid. Hälsa, välfärd och rättvisa*. Malmö Stad: Malmö.
- McGlenn, M. (2018) *Translating neoliberalism: The European Social Fund and The Governing of Unemployment and Social Exclusion in Malmö, Sweden*. PhD Dissertation Malmö University

- Michael, M. (2012) *What are we busy doing? Engaging the idiot*. *Science, Technology & Human Values* 37(5), pp. 528-554.
- Mouffe, C., 2000. *The democratic paradox*. London: Verso.
- SKL, Sveriges kommuner och landsting (2011) *Medborgardialog som del i styrprocessen*. Stockholm Sveriges kommuner och landsting.
- Stigendal, M. (2016) *Samhällsgränser: Ojämnlikhens orsaker och framtidsmöjligheterna i en storstad som Malmö*. Liber: Stockholm.
- Stigendal, M. (2006) *Young people – from exclusion to inclusion*. Urbact: Malmö
- Stigendal, M. (1999) *Sociala värden i olika sociala värddar: Segregation och integration i storstaden*. Studentlitteratur: Lund.
- Stigendal, M. and Novy, A. (2018) *Founding transdisciplinary knowledge production in critical realism: implications and benefits*, *Journal of Critical Realism*, 17:3, 203-220
- Whyte, W. (1991). *Participatory action research*. Newbury Park, Calif.: Sage Publications.
- Wiberg, S. (2016). *Medborgardialogens politiska organisering*. Stockholm: Stockholm centrum för forskning om offentlig sektor

Malmö

Innovationsarena

malmo.se/innovationsarena